

REVIZUIREA HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREŞTI CIVILE PENTRU CAZUL DESCOPERIRII UNOR ÎNSCRISURI PROBATOARE NOI (lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM)

Elena BELEI,
doctor în drept, conferenţiar universitar (USM)

SUMMARY

The revising of a civil judicial decision is one of the efficient remedies of civil procedural guarantees that the act of justice is well motivated and legal. The reasons for exerting the civil revision are one of the basic conditions for successful promoting of the revising request. That is why it is important to interpret and apply properly, in accordance with the tasks, main principles and the essence of civil revising the reasons of this way of appealing a civil judicial decision (art. 449 C. civ. proc. RM).

One of the reasons of exerting the civil revision stipulates the case when a provable document is discovered, after the civil judicial decision is in force (lit. c) art. 449 C. civ. proc. RM). The present study has the goal to relieve the conditions of exerting the civil revision in the case when a provable document is discovered and to point out to the concepts related to it.

Judecata în faţa primei instanţe are la bază un sistem suficient de principii care constituie în acelaşi timp şi un sistem de garanţii procesuale ce pot asigura desfăşurarea în bune condiţii a activităţii de judecată. Legiuitorul, însă, după cum menţionează autorul român V. Daghie, nu s-a mulţumit să organizeze numai judecata în faţa instanţei de fond, ci, pentru a asigura în bune condiţii realizarea sarcinilor justiţiei civile, a prevăzut şi posibilitatea remedierii greşelilor de judecată prin intermediul căilor de atac.[1]

Astfel, instituţia revizuirii, alături de celelalte căi de atac, reprezintă, în esenţa sa, un mijloc procedural de asigurare a legalităţii şi a temeiniciei unei hotărâri judecătoreşti. Însă, în cazul revizuirii, nu se pune problema realizării unui control judiciar, ci a unei judecăţi noi, pe temeiul unor elemente ce nu au format obiectul judecăţii, finalizate cu pronunţarea hotărârii a cărei revizuire se solicită.[2]

Trebuie de remarcat că hotărârea a cărei revizuire se cere este **legală şi întemeiată, reieşind din materialele dosarului**. Deoarece temeiurile de revizuire (art. 449 C. proc. civ. RM) presupun că hotărârea judecătorească supusă revizuirii este justă în raport de actele existente la data pronunţării acesteia. Însă, ulterior descoperindu-se circumstanţe sau probe noi sau constatându-se că unele probe prezentate au fost false, faptele ce s-au stabilit iniţial de către instanţa de judecată devin neadevărate, în contextul noilor elemente invocate.[3] Prin urmare, în virtutea circumstanţelor nou-descoperite, dacă ele au o importanţă esenţială pentru cauza civilă, legalitatea şi temeinicia actului judecătoresc de dispoziţie pot fi puse la îndoială.[4] Astfel, revizuirea reprezintă un mijloc ce asigură posibilitatea introducerii în sfera de examinare judecătorească a unor împrejurări nou-descoperite, care nu au constituit obiectul judecăţii iniţiale pe motive independente de organul judecătoresc sau de participanţi.[5]

Unul dintre temeiurile de declarare a revizuirii, prevăzut la lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, stipulează cazul în care **după emiterea hotărârii s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reţinute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanţei într-o împrejurare ce nu depinde de voinţa participantului la proces.**

Acest temei de declarare a revizuirii a fost prevăzut abia cu ocazia adoptării noului Cod de procedură civilă. Prin introducerea lui legiuitorul a lărgit sfera cazurilor de revizuire, pentru ca această instituţie să servească în mod cuprinzător sarcinile justiţiei în domeniul respectiv, care constau în remedierea erorilor judiciare. Considerăm că raţionamentul acestei novele ar consta în faptul că **înscrisului** i s-a acordat o importanţă deosebită, **ca mijloc de probă**. În pofida prevederilor alin. (2) art. 130 C. proc. civ. RM, care stipulează că **nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor,** legiuitorul a subliniat preferinţa şi forţa probantă mai mare a înscrisului faţă de alte mijloace de probă, astfel instituind posibilitatea revizuirii hotărârii judecătoreşti numai pentru cazul descoperirii **înscrisului**. Cu toate că, după natura juridică, revizuirea ar presupune, considerăm, desfiinţarea hotărârii judecătoreşti, pentru cazul descoperirii **unor circumstanţe noi** – indiferent

de mijlocul de probă prin care acestea se confirmă. Esenţial fiind ca aceste circumstanţe să fie confirmate printr-un mijloc de probă admisibil de legislaţia procesual civilă în vigoare (exemplu: orice mijloc de probă enumerat la alin. (2) art. 117 C. proc. civ. RM). În acest sens a se vedea soluţia dată de art. 392 C. proc. civ. al Federaţiei Ruse, care prevede ca temei de revizuire numai cazul descoperirii unor circumstanţe noi, indiferent de mijlocul de probă prin care acestea se confirmă.

În ce priveşte felul înscrisurilor pe care se poate întemeia o cerere de revizuire, legea nu dă nici o indicaţie, aşa că trebuie aplicate regulile generale privind acest fel de probe în acţiunile obişnuite, în conformitate cu art. 137 C. proc. civ. RM. Astfel, înscrisul, în condiţiile lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, se va considera *orice document, act, convenţie, contract, certificat, scrisoare de afaceri ori scrisoare personală, alt material expus în scris cu litere, cifre, semne grafice, precum şi primit prin fax, poştă electronică ori prin alt mijloc de comunicare sau în alt mod ce permite citirea informaţiei care se referă la circumstanţele importante pentru soluţionarea pricinii şi care pot confirma veridicitatea lor.*

După T.T. Aliev şi N.A. Gromov, la înscrisuri urmează să atribuim şi procesele verbale ale şedinţelor de judecată, procesele-verbale de efectuare a unor acte de procedură şi actele care se anexează la acestea.[6]

De asemenea, prin înscrisuri urmează a se înţelege şi suporturile electronice de informaţie, admise ca mijloc de probă în condiţiile legii. Cu toate că la acest capitol există dualism de păreri, în ce ne priveşte am considera că suporturile electronice de informaţie trebuie privite ca înscrisuri şi atribuite la acestea,[7] deoarece, în fond, nu interesează suportul şi forma expunerii informaţiei, atâta timp cât ele corespund sensului prevederilor art. 137 C. proc. civ. RM.

Merită să menţionăm şi faptul că noţiunea de înscris trebuie luată în accepţiunea ei restrânsă, necuprinzând declaraţii de martori, chiar autentificate, rapoarte de expertize, mărturisiri.

Un temei similar este prevăzut şi de către legiuitorul român, dar, în varianta lui, participantul la proces care reţine înscrisurile probatoare, este specificat prin sintagma „parte potrivnică". Ne exprimăm şi noi opţiunea în favoarea acestei variante din considerentul că: cererea de revizuire, invocată pe temeiul examinat, pentru ca să fie admisibilă, trebuie să corespundă cerinţei ca revizuentul să nu fi cunoscut faptul reţinerii înscrisului probator. Prin urmare, revizuentul nu poate fi persoana care reţine înscrisul, ci doar partea adversă.

Pentru a se putea invoca motivul examinat şi a se admite cererea de revizuire, trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiţii: partea interesată trebuie să prezinte **un înscris nou;** înscrisul trebuie **să aibă forţă probantă prin el însuşi;** înscrisul invocat trebuie **să fi existat la data când a fost pronunţată hotărârea** ce se cere a fi revizuită; revizuentul **să nu fi cunoscut faptul reţinerii înscrisului;** înscrisul trebuie să fie **determinant;** faptele juridice constatate prin înscrisul nou-descoperit trebuie să se distingă prin **esenţialitate.**[8]

1. Partea interesată trebuie să prezinte **un înscris nou**, care nu a fost folosit în procesul în care s-a pronunţat hotărârea atacată. Deci, în măsura în care înscrisul a făcut obiect de cercetare şi era cunoscut de instanţă, acesta nu mai poate fi considerat înscris nou.[9]

De asemenea, această cerinţă ar mai presupune şi faptul că înscrisul nou trebuie prezentat de partea care exercită calea de atac, iar nu să se pretindă instanţei să-l administreze din oficiu.

2. Înscrisul trebuie **să aibă forţă probantă prin el însuşi**, fără să fie nevoie de a fi confirmat prin alte mijloace de probă. De asemenea, revizuirea nu este admisibilă nici în temeiul unui început de dovadă scrisă, deoarece aceasta presupune completarea cu martori. Spre a se putea invoca în revizuire cu succes înscrisurile, trebuie ca acestea să fie concludente şi să nu servească doar ca pretext ca să se ajungă la administrarea altor probe inadmisibile.

3. Înscrisul invocat trebuie **să fi existat la data când a fost pronunţată hotărârea** ce se cere a fi revizuită. Această cerinţă este esenţială, deoarece altfel un proces definitiv câştigat ar putea fi supus revizuirii pe bază de acte şi dovezi posterior eliberate şi autoritatea de lucru judecat ar pierde din valoare, ar deveni iluzorie.[10]

Această condiţie presupune, în principiu, ca faptele juridice constatate prin înscrisurile nou-descoperite să existe în realitatea obiectivă în timpul examinării şi soluţionării cauzei.

Potrivit lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, faptele juridice constatate prin înscrisurile nou-descoperite, care au apărut după pronunţarea hotărârii, nu pot constitui temei pentru revizuire. De asemenea, modificarea împrejurărilor constatate prin înscrisurile nou-descoperite, care existau în momentul pronunţării hotărârii, nu poate servi drept temei de exercitare a revizuirii în condiţiile lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM. În ambele cazuri, circumstanţele constatate prin înscrisurile nou-descoperite comportă un caracter juridic diferit faţă de temeiurile specifice revizuirii şi, respectiv, atrag alte consecinţe, deoarece aceste circumstanţe reprezintă temeiuri pentru înaintarea unor noi cereri de chemare în judecată. De exemplu, dacă după pronunţarea unei hotărâri privind repararea prejudiciului cauzat sănătăţii sănătatea reclamantului s-a înrăutăţit, el este în drept să înainteze către pârât o pretenţie privind majorarea cuantumului stabilit iniţial.

Deci, nu se poate cere revizuirea unei hotărâri pe baza unor înscrisuri apărute după pronunţarea acesteia, deoarece textul legii se referă exclusiv la situaţia în care înscrisul există în momentul judecării pricinii finalizate prin hotărârea atacată. Această concluzie o putem desprinde din dispoziţia de la lit. c) art. 449 C proc. civ. RM, care reglementează descoperirea înscrisului care a fost reţinut de un participant sau care nu a putut fi înfăţişat dintr-o cauză mai presus de voinţa părţii interesate.

În speţă s-a solicitat admiterea cererii de revizuire pe baza unei adrese ulterioare, eliberate de consiliul local, deci care nu constituie un act nou în sensul legii, aşa că cererea de revizuire a fost respinsă.[11]

În ce ne priveşte, considerăm că în cazul în care înscrisul poartă o dată ulterioară pronunţării hotărârii a cărei revizuire se cere, el poate servi ca temei de revizuire **doar cu condiţia că se referă la situaţii atestate de alte înscrisuri preexistente**.

Astfel, în speţă, prin încheierea din 26 aprilie 2006,[12] Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova a examinat în şedinţă publică cererea de revizuire depusă de către B.V. şi B.Vl., în pricina civilă la *cererea de chemare în judecată a B.V. şi B.Vl. împotriva lui C.V., B.S. şi Pretura Ciocana mun. Chişinău cu privire la apărarea dreptului de proprietate prin înlăturarea impedimentelor în folosirea lotului de teren şi demolarea construcţiei samavolnice,* împotriva deciziei CSJ din 7 decembrie 2005, prin care a fost menţinută decizia Curţii de Apel Chişinău din 24 mai 2005.

În motivarea acţiunii, reclamanţii B.V. şi B.Vl. au indicat că, în temeiul contractului de vânzare-cumpărare din 3.11.2003, au devenit proprietarii lotului de pământ cu o suprafaţă de 0,0645 ha. La data de 5.07.2004, Consiliul municipal Chişinău i-a eliberat lui C.V. certificat de urbanism prin care se autoriza executarea lucrărilor de construcţie a unei case de locuit particulare pe terenul dat. Reclamanţii consideră că vânzătorul, B.S., i-a indus în eroare, fiindcă le-a vândut un teren grevat de construcţiile cet. C.V. care îi lezează drepturile şi cere obligarea lui B.S. să elibereze lotul de pământ atribuit pentru construcţia locativă, obligarea lui C.V. de a demola construcţia neautorizată situată pe terenul nominalizat şi de a nu i se pune piedici în folosirea lui. Prin cererea suplimentară, co-reclamanţii, B.V. şi B.Vl., au cerut obligarea lui C.V. să demoleze construcţia neautorizată de pe str. Uzinelor, 245 „A", şi să nu le fie create impedimente în exercitarea dreptului de proprietate asupra terenului respectiv.

Prin hotărârea Judecătoriei Ciocana, mun. Chişinău, din 9 martie 2005, acţiunea a fost admisă.

Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 24 mai 2005, apelul declarat de C.V. a fost admis, fiind casată hotărârea primei instanţe şi emisă o hotărâre nouă prin care acţiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curţii Supreme de Justiţie din 7 decembrie 2005, a fost respins recursul declarat de B.V. şi B.Vl. şi menţinută decizia instanţei de apel.

La data de 6 martie 2006, B.V. şi B.Vl. au depus cerere de revizuire împotriva deciziei instanţei de recurs, cerând admiterea cererii, casarea deciziei instanţei de recurs, rejudecarea pricinii în ordine de recurs, admiterea recursului, casarea deciziei instanţei de apel şi menţinerea hotărârii primei instanţe.

Revizuenţii B.V. şi B.Vl., în motivarea cererii de revizuire, au indicat că consideră admisibilă cererea de revizuire în temeiul faptului că după emiterea deciziei instanţei de recurs, la data de 8 februarie 2006, prin decizia irevocabilă a Curţii Supreme de Justiţie a fost respinsă acţiunea lui C.V. împotriva Primăriei mun. Chişinău, B.V., B.Vl. şi B.S. cu privire la anularea deciziei Primăriei mun. Chişinău nr. 5/2 din 30.01.2003 şi declararea nulităţii contractului de vânzare-cumpărare a terenului situat pe str. Uzinelor, 245„A", încheiat între Primăria mun. Chişinău şi B.S., ceea ce denotă că construcţiile intimatului C.V. sunt amplasate pe proprietatea lor.

La examinarea cererii de revizuire, în şedinţa de judecată revizuenţii au invocat existenţa unui nou înscris, care combate concluziile pe care se întemeiază decizia instanţei de recurs contestată. Astfel, pentru probarea circumstanţelor expuse, a fost prezentată decizia irevocabilă a Colegiului civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie din 8 februarie 2006, prin care a fost admis recursul declarat de către Consiliul municipal Chişinău, B.V. şi B.Vl., casată hotărârea Curţii de Apel Chişinău din 14 noiembrie 2005 şi emisă o hotărâre nouă, prin care a fost respinsă acţiunea lui C.V.

Considerăm că Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie corect a constatat faptul că a fost prezentat un nou înscris cu forţă probantă în condiţiile lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, care nu a fost folosit în procesul în care s-a pronunţat decizia contestată şi care a apărut numai după emiterea ultimei; acesta nu a putut fi invocat în proces dintr-o împrejurare mai presus decât voinţa revizuenţilor.

Din considerentele menţionate, Curtea Supremă de Justiţie corect a ajuns la concluzia de a admite cererea de revizuire, în pofida faptului că în cazul dat înscrisul poartă o dată ulterioară pronunţării hotărârii a cărei revizuire se cere. Or, acest înscris, după cum s-a menţionat mai sus, poate servi ca temei de revizuire în **condiţiile prevederilor de la lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, deoarece se referă la situaţii atestate de alte înscrisuri şi mijloace de probă preexistente**.

4. Înscrisul nu poate fi invocat în procesul în care s-a pronunţat hotărârea atacată, fie pentru că a

fost reţinut de un participant, fie dintr-o împrejurare mai presus de voinţa părţilor. Nu interesează dacă reţinerea înscrisului a fost intenţionată sau involuntară. Deoarece din interpretarea literală a textului (care se referă la „descoperirea" înscrisului) rezultă că este necesar ca revizuentul **să nu fi cunoscut faptul reţinerii înscrisului** de către participant în momentul judecării fondului; în caz contrar, el ar fi putut uza de prevederile alin. (1) art. 138 C. proc. civ. RM, conform căruia, la solicitarea părţilor sau a altor participanţi la proces, înscrisurile pot fi reclamate de instanţă părţilor, altor participanţi la proces, precum şi persoanelor care nu sunt participanţi la proces. Astfel, conform unei speţe, nu constituie act nou, în sensul lit. c) art. 449 C proc. civ. RM, înscrisul care, deşi aflat în arhiva unităţii, era cunoscut de parte şi nu a existat nici o împrejurare mai presus de voinţa acesteia de a fi fost înfăţişat dacă existenţa lui ar fi fost invocată de către revizuent.

Această condiţie trebuie înţeleasă în sensul că instanţa şi participanţii au făcut uz de toate mijloacele procedurale recunoscute de lege pentru a obţine probele necesare (de exemplu: înaintarea delegaţiilor, încheierile privind adunarea şi prezentarea de probe, demersurile pentru obţinerea probelor, administrarea înscrisurilor şi probelor materiale la locul de păstrare sau de aflare conform prevederilor de la art. 119-120 C. proc. civ. RM), însă înscrisul nou-descoperit nu a putut fi cunoscut la momentul pronunţării hotărârii dintr-un motiv independent de instanţă sau participanţii la proces. Dacă însă instanţa de judecată nu a utilizat toate posibilităţile care îi sunt recunoscute de lege pentru a constata un fapt juridic, atunci suntem în prezenţa unui temei de recurs declarat împotriva hotărârilor şi încheierilor pentru care nu este prevăzută calea apelului, şi nu de revizuire. Astfel, conform lit. a) alin. (1) art. 400 C. proc. civ. RM, recursul împotriva hotărârilor şi încheierilor pentru care nu este prevăzută calea apelului poate fi înaintat pe temeiul că nu au fost constatate şi elucidate pe deplin circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinii în fond. Totuşi, legiuitorul admite o derogare de la această condiţie, prevăzând în calitate de temei de revizuire un fapt *cunoscut* de către unii participanţi în momentul examinării cauzei, însă care fie a fost reţinut intenţionat de un participant la proces, fie care nu a putut fi prezentat instanţei într-o împrejurare ce nu depinde de voinţa participantului la proces.

Cât priveşte împrejurarea că *nu depinde de voinţa participantului la proces*, aceasta urmează a fi apreciată de instanţa de revizuire, însă partea interesată trebuie să o dovedească. În calitate de astfel de împrejurări poate să apară o împrejurare extraordinară, un fapt neobişnuit în viaţă, un eveniment, care a împiedicat partea să cunoască actul probator ce ar fi schimbat soluţia procesului. E important să reţinem că împrejurările vizate, ce pot fi invocate de către revizuent, nu trebuie să fie datorate culpei sau neglijenţei părţii, exceptându-se cazul când s-ar stabili că prin provocarea acelui eveniment partea a urmărit în mod special înlesnirea dispariţiei înscrisului.

În speţă, prin încheierea din 22 februarie 2006,[13] Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie a examinat în şedinţă publică cererea de revizuire depusă de către SRL „E" şi „BFC" SA în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a SRL „E" împotriva Departamentului Privatizare al Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acţiunii, reclamantul SRL „E" a invocat că la data de 15 martie 2004 s-a adresat Departamentului Privatizare şi Comisiei republicane de privatizare a încăperilor arendate cu cerere privind obţinerea permisiunii de a privatiza încăperile arendate cu suprafaţa de 1515,4 m. p. amplasate în subsolul şi la etajul II al imobilului din str. Al. Russo, 1, mun. Chişinău. Din conţinutul scrisorii Departamentului Privatizare din 18 iunie 2004 s-a aflat că prin hotărârea Comisiei republicane de privatizare a încăperilor arendate, din 11 iunie 2004, cererea SRL „E" a fost respinsă.

SRL „E" consideră hotărârea nominalizată ilegală, deoarece ea contravine prevederilor art. 6, 7 şi 19 ale Legii cu privire la Programul de privatizare pentru anii 1997-1998, din care cauză a solicitat anularea hotărârii Comisiei republicane de privatizare a încăperilor arendate din 11 iunie 2004.

Prin hotărârea Curţii de Apel Chişinău din 12 aprilie 2005 acţiunea a fost admisă, anulată hotărârea Comisiei republicane de privatizare a încăperilor arendate din 11 iunie 2004 în partea ce ţine de respingerea cererii SRL „E" cu privire la privatizarea încăperilor arendate din str. Al. Russo, 1, mun. Chişinău, obligând Departamentul Privatizare să permită SRL „E" privatizarea încăperilor arendate amplasate în subsolul şi la etajul II al imobilului de pe str. Al. Russo, 1, mun. Chişinău, conform contractului de arendă nr. 100/03 din 28072003 şi acordurilor adiţionale la el.

Prin decizia Curţii Supreme de Justiţie din 26 octombrie 2005 a fost admis recursul declarat de către Direcţia generală pentru administrarea clădirilor Guvernului Republicii Moldova, casată hotărârea primei instanţe şi emisă o nouă hotărâre cu privire la respingerea acţiunii.

La 22 noiembrie 2005, SRL „E" a depus cerere de revizuire împotriva deciziei instanţei de recurs.

În motivarea cererii de revizuire SRL „E" a invocat că s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reţinute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanţei într-o împrejurare ce nu depinde de voinţa participantului la proces. Drept

circumstanţă şi probă justificativă a fost indicat că încăperile aflate în litigiu au fost puse în gaj la „Banca de Finanţe şi Comerţ" SA în baza contractului nr. 2154 din 18 martie 2005. Astfel, banca, ca creditor gajist, urma să fie atrasă ca parte pe dosar.

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie a considerat cererea de revizuire neîntemeiată, care urmează a fi respinsă din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, revizuirea se declară în cazul în care, după emiterea hotărârii, s-au descoperit înscrisuri probatoare care au fost reţinute de un participant la proces sau care nu au putut fi prezentate instanţei într-o împrejurare ce nu depinde de voinţa participantului la proces.

În susţinerea cererilor de revizuire, atât SRL „E", cât şi „BFC" SA au prezentat copiile contractului de ipotecă nr. 2154 din 18 martie 2005 şi acordurile adiţionale nr. 1 şi nr. 2 la acest contract, care confirmă că bunul imobil – încăperi nelocative situate în str. Al. Russo, 1 (etajul II şi subsolul) cu suprafaţa totală de 1572,1 m. p. – este pus în gaj la bancă.

Colegiul civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie **corect** a considerat că argumentele revizuentului SRL „E" invocate în susţinerea cererii de revizuire nu pot fi considerate ca înscrisuri nou-descoperite în condiţiile lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM, care nu au putut fi cunoscute anterior petiţionarului sau care au fost reţinute de un participant la proces şi nu au putut fi prezentate instanţei într-o împrejurare ce nu depinde de voinţa participantului la proces, deoarece, cum rezultă din prevederile pct. 11 al contractul de ipotecă (gaj) nr. 2154 din 18 martie 2005, acesta a fost întocmit în patru exemplare, unul dintre care se păstra la „debitorul-gajist" – SRL „E", ultimul având astfel posibilitate reală de a prezenta acest contract în cadrul dezbaterilor judiciare.

Din considerentele menţionate, Colegiul civil şi de contencios administrativ corect a respins cererea de revizuire ca fiind inadmisibilă. Deoarece revizuentul avea posibilitate să prezinte înscrisul invocat, din care cauză acesta nu mai cade sub incidenţa prevederilor lit. c) art. 449 C. proc. civ. RM.

5. Înscrisul trebuie să fie **determinant**, în sensul că, dacă ar fi fost cunoscut de instanţă cu ocazia judecării fondului, soluţia ar fi fost alta decât cea pronunţată. Cu alte cuvinte, dacă înscrisul ar fi fost depus cu ocazia judecării cauzei, s-ar fi putut confirma faptele pe care instanţa le-a respins – din lipsa lor – ca nefiind dovedite sau, dimpotrivă, existenţa lor ar fi putut răsturna faptele recunoscute de instanţă.

Nu se poate admite cererea de revizuire sprijinită pe acte noi, dacă prin ele se tinde numai la reconsiderarea probelor pe care s-a întemeiat prima instanţă, adică la o altă interpretare a actelor sau a depoziţiilor de martori, contrare celei din sentinţa atacată.

6. De asemenea, faptele juridice constatate prin înscrisul nou-descoperit trebuie să se distingă prin **esenţialitate**, adică trebuie să aibă ponderea de a influenţa constatările instanţei despre drepturile şi obligaţiile părţilor şi ale altor participanţi, temeinicia şi legalitatea hotărârii care a fost pronunţată fără luarea lor în considerare. Această condiţie trebuie înţeleasă în sensul că, dacă aceste circumstanţe, constatate prin înscrisul nou-descoperit, ar fi fost cunoscute instanţei la momentul pronunţării hotărârii, atunci respectiva hotărâre ar fi diferită, în întregime sau în parte, faţă de cea care s-a dat.

În concluzie menţionăm că dacă una din condiţiile arătate mai sus nu este îndeplinită, cererea de revizuire urmează a fi respinsă ca inadmisibilă, iar nu ca nefondată.

Note:

[1] *A se vedea:* V. Daghie. *Căile de atac de reformare în procesul civil.* – Bucureşti: Naţional, 1997, p. 18.

[2] *A se vedea:* F. Măgureanu. *Curs de procedură civilă*. Vol. II. – Bucureşti, 1998, p. 119-134.

[3] *A se vedea:* G. Boroi, D. Rădescu. *Codul de procedură civilă. Comentat şi adnotat.* – Bucureşti: ALL, 1996, p. 560.

[4] *A se vedea:* Е.Г. Стрельцова. *Пересмотр по вновь открывшимся обстоятельствам решений, определений суда, вступивших в законную силу.* – În: М.С. Шакарян. *Комментарий к гражданскому процессуальному кодексу Российской Федерации.* – Москва: Проспект, 2003, p. 619.

[5] *A se vedea:* М.И. Штефан. *Пересмотр по вновь открывшимся обстоятельствам решений, определений и постановлений суда, вступивших в законную силу.* – În: А.Н. Кожухарь, А.А. Райлян. *Гражданский процессуальный кодекс Молдовы. Комментарий.* – Кишинев: Universitas, 1992, p. 594-595.

[6] *A se vedea:* Т.Т. Алиев, Н.А. Громов. *Письменные доказательства в арбитражном процессе* // Юрист, 2004, nr. 6, p. 44.

[7] Pentru detalii *a se vedea:* Ig. Coban. *Suporturile electronice de informaţie ca mijloc de probaţie în procesul civil al Republicii Moldova* // Revista Naţională de Drept, 2005, nr. 6, p. 34-37.

[8] *A se vedea:* G. Boroi, D. Rădescu. *Codul de procedură civilă. Comentat şi adnotat,* p. 570-571; *de asemenea:* Gh. Chivulescu, I. Sosec. *Revizuirea în dreptul procesual al R.P.R.* – Bucureşti: Editura Ştiinţifică, 1961, p. 238-248; etc.

[9] *A se vedea:* V. Macinskaia, Iu. Oprea. *Revizuirea hotărârilor judecătoreşti.* – În: M. Poalelungi. *Manualul judecătorului la examinarea pricinilor civile.* – Chişinău: Cartier, 2006, p. 273.

[10] *Ibidem.*

[11] *A se vedea:* F. Măgureanu. *Înscrisurile – mijloace de probă în procesul civil*. – Bucureşti: Lumina Lex, 1997, p. 236.

[12] Încheierea Colegiului civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 26 aprilie 2006 pe dosarul nr. 2rh-111/06.

[13] Încheierea Colegiului civil şi de contencios administrativ al Curţii Supreme de Justiţie a Republicii Moldova din 22 februarie 2006 pe dosarul nr. 3rh-6/06.